

Uppdrag regional bredbands- koordinator

Rapport kring nationellt erbjudande

Fastställd av Välj ett objekt

Framtagen av regionstyrelseförvaltningen

Datum 2024-05-02

Version [1.0]

Uppdrag regional bredbands- koordinator

Innehåll

Uppdrag regional bredbandskoordinator	1
Rapport kring nationellt erbjudande	1
1. Inledning.....	2
2. Bakgrund.....	2
3. Nuläge.....	3
Koppling till Vårt Gotland 2040	4
Insatser regional bredbandskoordinator	5
4. Arbetet framåt	5

1. Inledning

En robust och välutbyggd IT-infrastruktur är en förutsättning för att det moderna samhället ska fungera. Invånare, näringsliv, offentlig sektor och besökare är beroende av att nätet fungerar. När allt fler arbetar och studerar på distans måste bredbandet alltid vara tillgängligt både i tätorter och på landsbygder.

2. Bakgrund

I volym gjordes de första privata bredbandsanslutningarna på Gotland under sent -90 tal och tidigt -00 tal. Det skedde i huvudsak via det fasta kopparnätet men även via mobilnätet. Anslutningskostnaderna var ofta höga och tekniken komplicerad.

2009, samma år som regeringen beslutade om en Bredbandsstrategi för Sverige, fick Gotland den femte fiberkabeln på plats till fastlandet och mot den bakgrunden antog regionstyrelsen i mars 2010, en bredbandsstrategi för Region Gotland.

I Region Gotlands bredbandsstrategi fastslogs målet att alla hushåll och företag på Gotland skulle ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit, senast 2015 och att på **serviceorterna** och i **områden av särskilt intresse för nyetablering/inflyttning** skulle bredband upp mot 1 Gbit kunna erbjudas. Målet sattes således högre inom Region Gotland än det mål regeringen fastslog i den nationella bredbandsstrategin, där målsättning var att år 2020 bör 90% av alla hushåll och företag i Sverige ha tillgång till bredband med en kapacitet om minst 100 Mbit.

För att få kraft och kunna nå uppsatta mål, undertecknade Region Gotland och Telia en avsiktsförklaring 2010 om en gotländsk modell för fiberutbyggnad den så kallade ”sockenmodellen”. Avsiktsförklaringen omfattade alla områden utanför Visby och säger: *Region Gotland, i nära samarbete med Länsstyrelsen på Gotland, LRF Gotland, Hushållnings-sällskapet och LEADER Gotland ska initiera och delta i projekt för att genomföra den gotländska sockenmodellen.*

Att Visby undantogs från avsiktsförklaringen och satsningen kring ”sockenmodellen” handlade helt enkelt om Visby och dess innevånare var tillräckligt många på en mindre yta för att vara intressant för de kommersiella aktörerna. Så Visby lämnades till marknaden att ta hand om. Modellen innebar att boende i en enskild socken eller grupp av närliggande socknar bildade en fiberförening där man gemensamt tog ansvar för att gräva ner fiber och bygga ett lokalt nät till alla hushåll och företag som ville vara med. I modellen ingick även att Region Gotland gav ett bidrag om 2000 kronor per fastighet som anslöts och om fiberföreningen tecknade ett kollektivt 10 årigt avtal med Telia för innehåll, så erhöll man 6000 kronor per anslutet hushåll av Telia.

Region Gotland tog under 2010-2018 en mycket aktiv roll och medverkade vid planering och samordning av utbyggnaden och deltog på många informationsmöten runt om på Gotland. Telia tillsammans med Skanova satsade totalt mer än 300 miljoner kronor på Gotland för att skapa ett öppet nät där Telia som nationell kommunikationsoperatör fick uppdraget att ansluta flera tjänsteleverantörer. 2010 togs så de första spadtagen, Grötlingbo var först ut och följdes av Hejde och Väte.

3. Nuläge

Idag finns det 47 fiberföreningar runt om ön, 37 av dem är organiserade i en paraplyorganisation, Fibernät Gotland etablerad som en ekonomisk förening, genom vilken man gemensamt driver frågor mot olika leverantörer. De 37 föreningarna har tillsammans mer än 10.000 abonnenter uppkopplade.

Utöver de föreningar som ingår i Fibernät Gotland finns 10 självständiga föreningar och bolag runt om på ön, totalt 25 socknar, som valt att stå utanför föreningen.

Till detta finns även 9 nät som inte ägs av någon förening, utan där operatörer som, Global Connect och Telia äger näten. Exempel på dessa socknar är Klintehamn, Sproge och Lau.

Totalt har över 98 procent av hushållen och företagen på Gotland idag tillgång till snabbt bredband med kapacitet på 1 Gbit/s. Det är en ökning med 1 procent från föregående år. Det visar Post- och telestyrelsens (PTS) årliga mobiltäcknings- och bredbandskartläggning för 2023.

Regional bredbandskoordinator

I samband med implementering av regeringens strategi för bredbandsutbyggnad erbjöd regeringen i maj 2015, regionerna finansiering för att hålla en funktion som regional bredbandskoordinator.

Region Gotland accepterade detta och inrättade en roll inom regional utveckling. Rollen tog tidigt en aktiv position och drev på mycket av arbetet i uppbyggnadsskedet av näten.

Under perioden 2018-2022 valde Region Gotland att kombinera uppdraget som bredbandskoordinator med rollen som digitaliseringskoordinator. Detta innebar att stort fokus lades på digitala infrastrukturfrågor och bredbandsutbyggnad. Från och med 2022 blev uppdraget som digitaliseringskoordinator en egen tjänst inom regional utveckling.

Finansieringen från regeringen/PTS av rollen som bredbandskoordinator gäller till och med 2025. För 2024 erhåller Region Gotland 571.428 kronor.

Koordinatorfunktionen ska, med beaktande av de regionala förutsättningarna, verka för samordning och samverkan i bredbandsfrågor när det gäller såväl fast som mobil infrastruktur i syfte att bidra till att regeringens bredbandsmål uppnås. Staten har tillfört stödmedel till bredbandsutbyggnaden och i denna process har koordinatorfunktionen en viktig roll genom att prioritera byggnader där behovet av bredband är som störst. De medel staten tillför i syfte att öka bredbandsutbyggnaden är medel som kan sökas av operatörer eller fiberföreningar. Prioriteringarna av vilka byggnader som kan komma ifråga när det gäller stödet, görs av PTS och de regionala bredbandskoordinatorerna. För 2024 fanns det till exempel en prioritering av bygdegårdar.

Bredbandskoordinatorn rapporterar årligen skriftligen till PTS, om status och eventuella problem inom regionen. I rollen ingår det att man även ska samverka i nationella nätverk som PTS håller samman och med Länsstyrelsens representant i bredbands- och kommunikationsfrågor.

Koppling till Vårt Gotland 2040

Den regionala utvecklingsstrategin Vårt Gotland 2040 ska bidra till att möta samhällsutmaningarna för Gotland. Digitalisering är ett verktyg att nå resultat i flera av prioriteringarna, inte enbart de som har en uttalad inriktning på digitalisering. Förutsättningar för att nå målen med digitaliseringen är en väl fungerande och utbyggd bredbandsinfrastruktur.

De prioriteringar och inriktningar som främst kan stärkas med stöd av digitalisering är:

- Prioritering **Stimulera innovation och förnyelse**, inriktning **Stärk konkurrenskraften genom smart specialisering**.
Strategin betonar vikten av att ta vara på och stärka Campus Gotland som nav för en ökad innovationsförmåga. Uppsala universitet pekar ut ett antal områden som särskilt viktiga på Campus Gotland gällande forskningens utveckling. Dessa är digitalisering, folkhälsa, besöksnäring, kulturarv, vatten, hållbar utveckling och energiomställning.
- Prioritering **Gå före i klimat- och energiomställning**, inriktning **Stimulera delaktighet, kunskap och engagemang i omställningen**.
Strategin betonar vikten av att alla bidrar för att skapa energieffektiva och klimatsmarta val.
- Prioritering **Stärk och utveckla näringslivet**, inriktning **Ta vara på digitaliseringens möjligheter**.
Strategin betonar den stora potential inom affärsutveckling som finns genom digitalisering. Det finns ett behov av löpande kompetensutveckling för att effektivt hantera de digitala verktygen. Utifrån detta behöver de företagsfrämjande aktörerna kompetens och kapacitet att bistå företagen med affärsutveckling genom digitalisering.
- Prioritering **Säkra kompetensen**, inriktning **Skapa en jämställd, inkluderande arbetsmarknad och ett hållbart arbetsliv**.
Strategin betonar vikten av att ta tillvara på kompetens genom en jämställd och inkluderande arbetsmarknad.
- Prioritering **Stärk tillgängligheten**, inriktning **Säkerställ Gotlands tillgång till digital infrastruktur**.
Strategin betonar vikten av att Gotland fortsätter ha en robust och god tillgång till digital infrastruktur.

Insatser regional bredbandskoordinator

- Förstudie kring att säkra resiliensen i bredbandsinfrastrukturen på ön. Genomförs under 2024.
- Tillsammans med fiberföreningarna, operatörer och tjänsteleverantörer etablera best-practice vad gäller förvaltning av näten
- Kunskapshöjande insatser för fiberföreningarna.

4. Arbetet framåt

Den nu mest aktuella bredbandsfrågan på Gotland handlar om säkerhet, sårbarhet och resiliens. Sockenmodellen var en framgångsfaktor vid uppbyggnaden av näten på landsbygden, men har idag blivit lite av en hämsko. När näten byggdes var just det lokala fokuset viktigt och man tittade inte i det större perspektivet, så idag har vi ett 50-tal nät-öar som inte hänger samman vilket försvårar samverkan och ökar sårbarheten hos var och en.

Med stöd från Region Gotland och bredbandskoordinatören, driver Fibernät Gotland, ett arbete för att få finansiering för att kunna genomföra en förstudie för att komma fram till vad som krävs för att säkra upp de olika nät-öarna genom bl.a. tillgång till reservkraft och att koppla samman dem. Det är inte en enkel fråga då både tekniken i noderna och avtalsmässiga frågor, mellan fiberföreningarna och tjänsteleverantörerna måste hänga samman. Idag är det olika tekniker i näten och olika avtalslängder med olika tjänsteleverantörer. Förstudien bör vara genomförd under 2024 för att lösningar skall kunna implementeras under 2025.

Fram till och med år 2025 kommer fokus i uppdraget som bredbandskoordinator vara att fortsätta stärka Gotlands utvecklingskraft utifrån nationella, regionala mål och visioner. Gotland ska ta tillvara möjligheterna med den goda tillgången av bredband, för att på så sätt stärka Gotland inom ramen för det regionala utvecklingsansvaret. Konkret innebär det att tillsammans med fiberföreningarna, operatörer och tjänsteleverantörer säkerställa resiliensen i näten, säkerställa dokumentation och att tillsammans etablera en best-practice när det gäller förvaltningen av näten.

På nationell nivå, från det nationella sekretariatet inom PTS, kommer information om att regeringen till sommaren 2024 kommer att presentera, en ny bredbandsstrategi och att den, mot bakgrund av säkerhetsläget, sannolikt kommer ha en tydlig inriktning mot säkerhet och tillgänglighet. En ny strategi kommer troligtvis att följas av någon form av ekonomiska medel till att underlätta det fortsatta arbetet inom bredbandsområdet.